

Het “gereedschap” van de samoerai: de ‘Daisho’

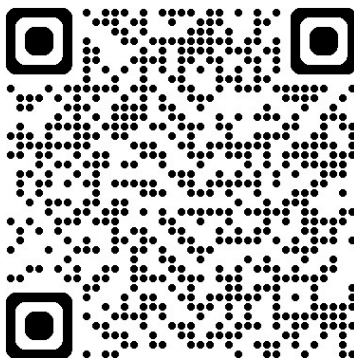
Het "gereedschap" van de samoerai: de 'Daisho', vanuit het perspectief van de samoerai of musha.

Inhoudsopgave van de presentatie:

- Jidai (periodes) voor en na de Slag bij Sekigahara (1600) tot heden.
- Koryu, oude martiale scholen o.a. Katori ryu; Kashima ryu; Itto ryu; Nito ryu; Muso jikiden eishin ryu en anderen.
- Bu jitsu (martiale kunsten): Ken jitsu (zwaardschermen) en Iai jitsu (zwaardtrekken); verwante methoden zoals Take giri/Tameshigiri (doorsnijden materialen).
- Buki (wapens): katana (zwaard); wakizashi/kodachi (kort zwaard); Iai-to (nonferro zwaard) en bokuto/bokken (houten zwaard).
- Katana eigenschappen vanuit het perspectief van de gebruiker c.q. samoerai/musha.
- Makimono (boekrollen met zwaarden en de daisho/nito).
- Literatuur en bronnen.

Presentatie duur: ± 30 - 45 minuten en daarna bekijken antieke makimono, Iaito daisho en boeken.

Mark W.J.M. Sterke

De god Hachiman

Jidai (periodes) voor en na de Slag bij Sekigahara (1600) tot heden

Vóór Sekigahara (Koto periode, circa. 900-1596):

De beroemde held-generaal Sakanoue Tamuramaro (758-811; ill. links), in Nara- en Heian perioden (resp. 672-780 en 781-1184) is een van de grondleggers van de eerste martiale scholen zoals de Kodan ryu en de Kanze ryu, tegenwoordig zijn deze de samengesmolten school de Sho sho ryu (Morioka). Deze generaal gebruikte een kromzwaard met de naam Dojo-giri (“monster-doder”; smid: Yasutsuna). In twee raids vermoordde hij vele Emishi (Ainu).

Hier begon de ontwikkeling van het kromzwaard (tachi).

Gedurende de Kamakura periode (1185-1333) bereikte de Japanse zwaard-smeden een hoogtepunt in hun technisch kunnen. De expertise nam

enorm toe mede door een oorlog tussen de Minamoto en de Taira families (buke). De gebruikers, de daimyo en diens contractgeboden samoerai wilde de beste zwaarden! Ook de invasies van de mongolen (1274 en 1281) zette aan tot het smeden van topklasse zwaarden (tachi) en andere wapens, zoals de naginata (hellebaard).

In de 15^e eeuw (Sengokaku periode: 1467-1615) ontstonden de meeste ryu, martiale tradities, zo’n 1500 in getal, die vaak conflicten hadden. De zogenaamde ‘warring states’-periode. Hierna werden de ethische principes belangrijker en er kwamen ook vele geschriften in omloop. Een belangrijke code was de ‘Bushido no kokoro e’ en de Zen-doctrine kreeg meer invloed op de krijgskunsten. Er werden ook veel boekrollen met daarin de leerplannen geschreven/geschilderd, de makimono. Er ontstonden de martiale kunsten Ken jitsu en Iai jitsu die tot op de dag van vandaag nog worden beoefend.

Marishiten, de god van de bushi (武士; krijger) en een karasu tengu (烏天狗; mythologisch berg creatuur, een boze kraai) in standen van het Ken jitsu 剣術.

De slag bij Sekigahara (1600)

De Slag bij Sekigahara op 20 en 21 oktober 1600 was een beslissend moment in de Japanse geschiedenis, leidend tot de oprichting van het Tokugawa-shogunaat, dat meer dan 250 jaar duurde. Het begin en vervolg van de twee grote “zwaardsmeed periodes”.

Gedurende de Shinto periode (ca. 1596-1781; Nieuwe Zwaard periode), was een periode waar de smeedtechnieken radicaal werden gewijzigd. Ook kwamen er op termijn Europese technologieën en konden de zwaarden in massa productie gemaakt worden. Er werd zelfs ijzer uit Nederland en Portugal gebruikt (namban tetsu).

De eerdere Koto-periode (ca. 900-1596) stond bekend om de productie van enkele van de meest verfijnde en iconische Japanse zwaarden. Deze zwaarden, vaak aangeduid als Nihonto, werden gesmeed met technieken die sindsdien legendarisch zijn geworden.

Gen Tamura, zwaardsmid te Morioka toont een tachi door hem gesmeed, “mijn” zwaardsmid.

Het gaat hier vooral om de ‘tachi’. Dit waren lange, sterk gebogen zwaarden die voornamelijk door ruiters werden gebruikt. Ze werden gedragen met de snijkant naar beneden.

In de Shinto periode (ca. 1596-1781) gaat het vooral om:

Katana: Tegen het einde van de Koto-periode begon de katana populair te worden. Dit zwaard werd gedragen met de snijkant naar boven en was ontworpen voor snelle, efficiënte aanvallen (Iai jitsu, zwaardtrekkunst, kwam sterk op).

Wakizashi: Een korter zwaard dat vaak samen met de katana werd gedragen als een ‘daisho’ (groot en klein zwaard). Zie hieronder.

Tanto: Dit waren korte messen die vaak als secundair wapen werden gebruikt.

De zwaarden uit deze periode werden gekenmerkt door hun hoge kwaliteit en vakmanschap. De smeden gebruikten lokale grondstoffen en technieken die specifiek waren voor hun regio en school. De zwaarden hadden vaak een unieke hamon

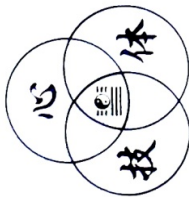

武士の心得

己を知ること
自分の言ったことは最後までやり遂げること
どんな人でも尊敬すること
周囲に左右されない強い信念を持つこと
自ら敵をつくらない事
事において後悔せず
人との出会いを大切にすること
未練を持たないこと
約束を破らないこと
人に頼らないこと
人の悪口を言わないこと
如何なる事においても恐れなないこと
人の意見を尊重すること
人に対して思いやりの心を持つこと
軽はずみに事を起こさないこと
小さな事でも大切にすること
感謝の気持ちを忘れないこと
人に率先して事をする事
物事を一生懸命すること
人生の目標を定めること
初心を忘れないこと

平成二十九年

五代宗家大師範
素手礼九丸空
道泰軒

(hardingslijn) en jihada (bladstructuur), wat ze niet alleen functioneel, maar ook esthetisch zeer aantrekkelijk maakte.

In deze periode zijn er tal van goede zwaardsmeden en derhalve schitterende daisho en tanto. Maar bovenal in deze periode ontstonden vele koryu (oude martiale tradities) waarvan er heden nog zo'n veertig bestaan die exclusief de daisho hanteren. Daarnaast zijn er vele scholen die de daisho en tanto gebruiken maar niet als hoofdonderdeel van hun curriculum, in totaal zo'n 100 traditionele krijgskunst academies.

In de Shin Shinto periode (circa 1781-1876) ofwel het Nieuw Nieuwe zwaard periode kwam Japan onder invloed van het buitenland. Met name de aankomst van de "zwarte schepen" van de Amerikaanse commodore Matthew C. Perry, hij dwong dat Japan "open" werd gesteld voor buitenlandse invloeden. Het Tokugawa shogunaat was ten einde (1867). Daarna startte de Meiji restauratie (1868), de keizer had het weer voor het zeggen. Het feodale tijdperk was ten einde. De zwaardsmeden kregen een hogere ethische standaard in hun beroep. In deze periode kregen de zwaarden een bijzondere status en na de Meiji restauratie mochten de samurai geen zwaarden meer dragen in het openbare leven (feitelijk 1876, bij keizerlijk decreet). Tot dan werden er nog steeds zwaarden van goede kwaliteit vervaardigd. Er was zelfs een hunkering naar de oude tijden (koto jidai).

In de Gendaito periode (1876-heden; Modern zwaard periode) met de oorlogen Chinees-Japanese oorlog (1894-95) en de Russisch-Japanese oorlog (1904-05) en de Eerste Wereld Oorlog werden de Westerse wapens het meest belangrijk. Toch bleef er grote groep die het orthodoxe zwaardschermen en zwaardtrekken, die gebruik maakte van uitstekende zwaarden, zoals gesmeed door Miyamoto Kanemori (1829-1914), Jounsai Enshin (1846-1920) en Gassan Sadakazu (1836-1918). De gebruikers, worden tegenwoordig 'musha' genoemd en gingen voort in het oefenen met het zwaard en er ontstond een nieuwe organisatie voor de oude krijgskunstscholen: de Nihon Kobudo Shinkokai (日本古武道振興会), opgericht in 1935. Later ook de: Nihon Kobudo Kyokai (日本古武道協会); gelieerd aan Nippon Budokan, opgericht in 1964. Ook de zwaardsmeden, heden zo'n 500, kregen nieuwe organisaties en een fraai zwaardmuseum in Tokyo (NBTHK). Zij geven alle relevantie informatie over zwaarden.

公益財団法人
日本美術刀剣保存協会

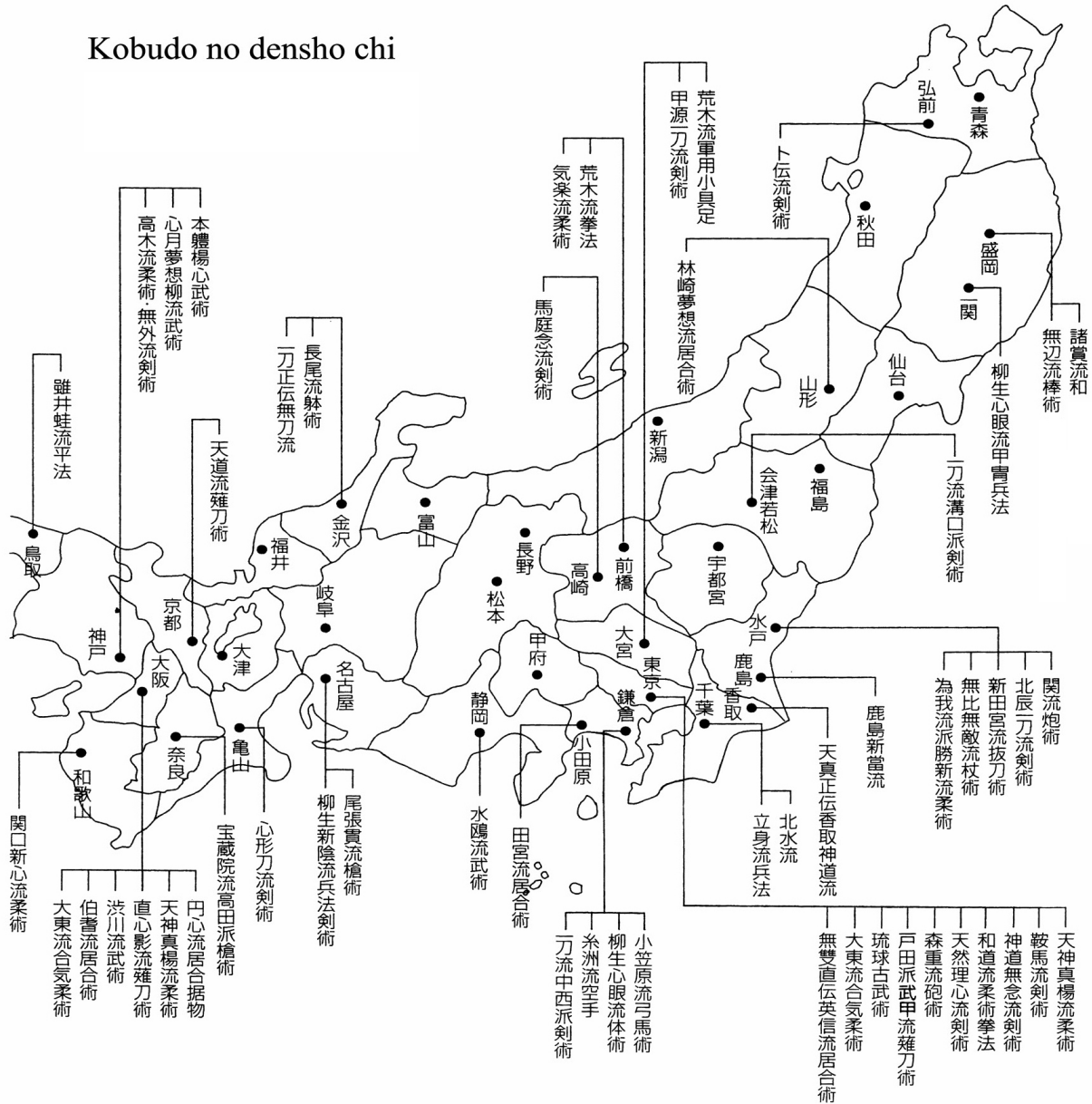

刀剣博物館
The Japanese Sword Museum

1-12-9, Yokoami, Sumidaku, Tokyo 130-0015 TEL:03-6284-1000 FAX:03-6284-1100
Hours : 9:30-17:00 (Last admission at 16:30) Closed : Mondays (Holidays are open)

Koryu - 'oude academies'(o.a. Ken jitsu, Kenho, Batto jitsu en Iai jitsu)

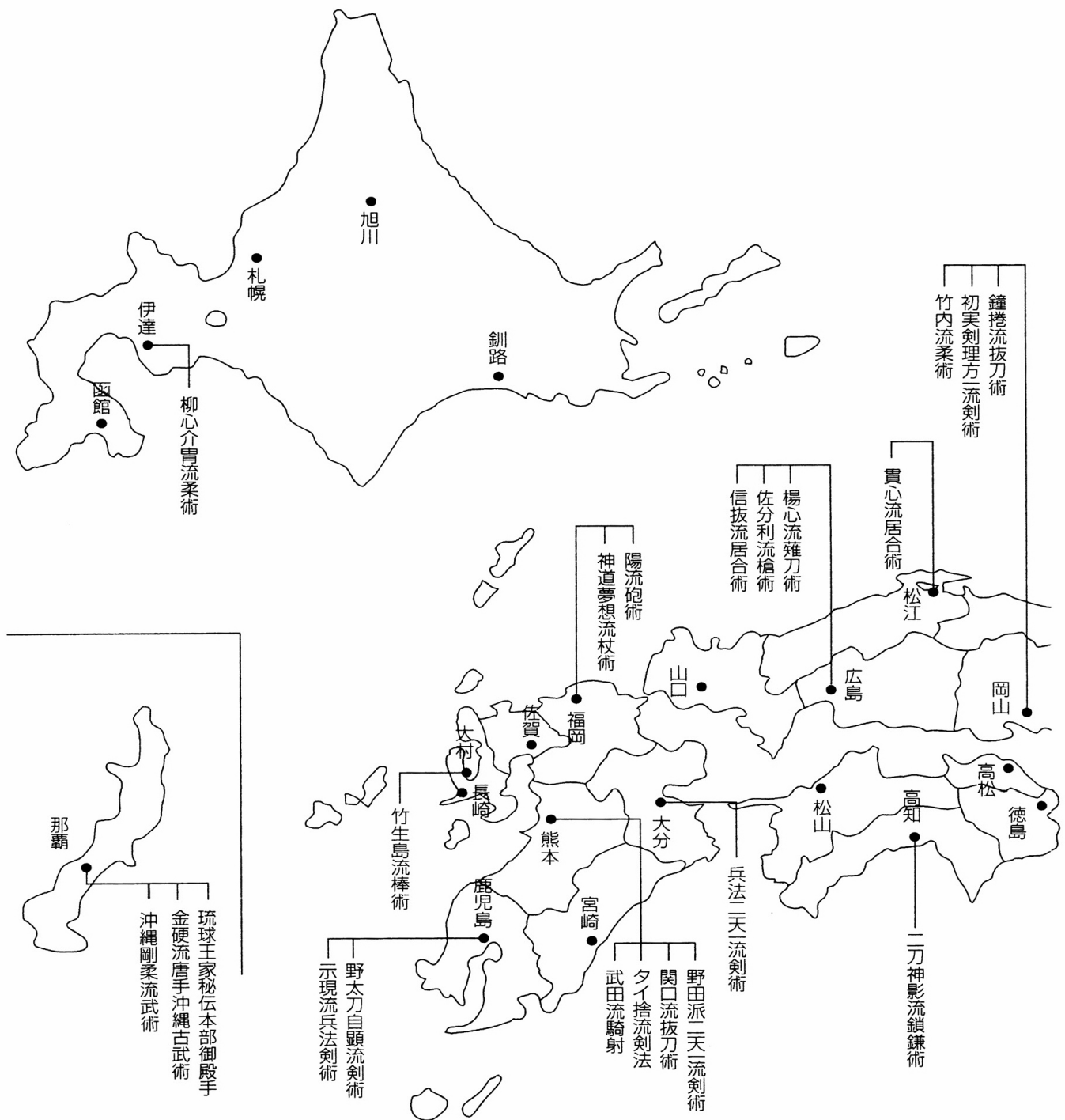
Kobudo no densho chi

◆古武道の伝承地◆

In de Muromachi-periode (1333-1575) en daarna worden de meest bekende martiale tradities of ryu (流) gesticht. Vooral de oorlogservaringen van de krijgers-klasse beïnvloedden de ontwikkeling van de martiale kunstacademies en noemden de kunsten heiho (兵法).

Enkele voorbeelden: Ogasawara ryu (小笠原流; boogschieten te paard), Heki ryu (日置流; boogschieten), Take (no) uchi ryu (竹内流; Jiu jitsu, 'flexibele kunsten'), Kashima shinto ryu 鹿島新當流, Tenshin shoden katori shinto ryu 天真正伝香取神道流, Shinkage ryu 新影流, Itto ryu 一刀流 (allemaal zwaardschermen) en nog veel meer werden in deze periode gesticht. Watatani en Yamada (1979) beschrijven honderden krijgstradities ($\pm$ 1500), inclusief hun afstammingslijnen. In deze periode kwamen er veel zeer beroemde academies en zwaardvechters in de geschiedenis.

Deze scholen bestonden binnen een “graafschap”, een domein met aan het hoofd een daimyo. Zo’n domein had een hoeveelheid landerijen, boeren, een kasteel en samoerai (via een contract verbonden). Zo’n domein had een omvang en werd weergegeven door een grote ‘maat’ rijst, ‘koku’ (1 koku is ongeveer 180 liter rijst). Ze hadden vaak een eigen smidse, boerderijen en een krijgskunstschool (ryu).

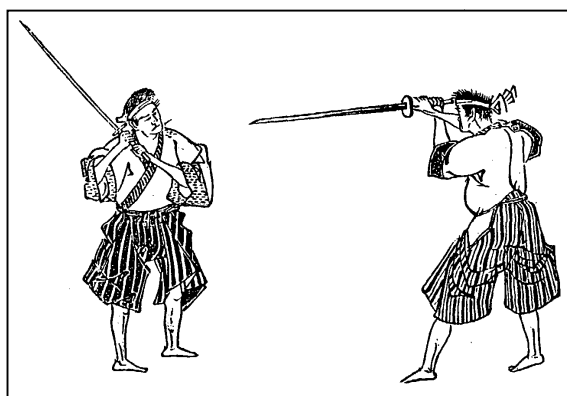
De krijgskunstscholen hadden ook een hiërarchie: soke (familiehoofd; grootmeesterleraar met zegel licentie); shihan (meester-leraar); fuku shihan (assistent meester-leraar), shi (meester) en uchideshi (directe leerlingen). De graduaties worden verleend door het

familiehoofd met een gezegeld document (mokuroku). Dit wordt nog steeds zo gedaan en dus ook in de lijst van de genoemde scholen. Er zijn nu nog zo'n 100 koryu in Japan.

Mokuroku.

De ryu die allemaal als hoofdzaak van het curriculum Ken jitsu, Iai jitsu, Kenho, of Batto jitsu hebben, allemaal zwaardschermen of zwaardtrekken en nog bestaan, generatie na generatie zijn:

Araki ryu Kenho 荒木流

Bokuden ryu Kenjutsu 卜伝流

Enshin ryu Iai suemono 円心流

Hayashizaki muso ryu Iaijutsu 林崎夢想流

Hokushin itto ryu Kenjutsu 北辰一刀流

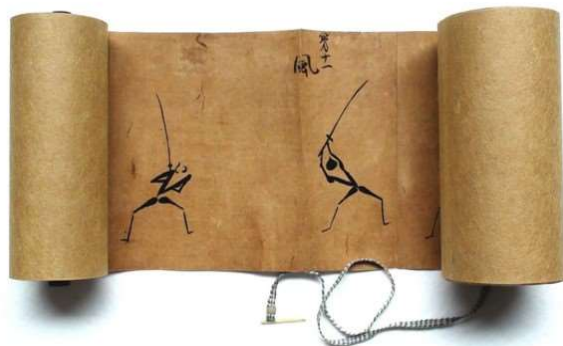
Hyoho niten ichi ryu Kenjutsu 兵法二天一流

Itto seiden muto ryu Kenjutsu 一刀正傳無刀流

Jigen ryu Heiho kenjutsu 示現流

Kanemaki ryu Battojutsu 鐘捲流

Kanshin ryu Iaijutsu 貫心流

Kashima shinden jikishinkage ryu 鹿島神伝直心影流

Kashima shinto ryu Kenjutsu 鹿島新當流

Kogen itto ryu Kenjutsu 甲源一刀流

Kurama ryu Kenjutsu 鞍馬流

Mizoguchi-ha itto ryu Kenjutsu 溝口派一刀流

Mugai ryu Kenjutsu 無外流

Mugen shinto ryu Iaijutsu 無限神刀流

Muso jikiden eishin ryu Iaijutsu 無双直伝英信流

Muso jikiden eishin ryu Iaijutsu 無雙直傳英信流

Muso shinden iai jushin ryu Kitsu-ai 夢想神伝居合重信流

Muso shinden ryu Iaijutsu 夢想神伝流

Niten ichi ryu Kenjutsu 二天一流

Nodaha niten ichi ryu Kenjutsu 野田派二天一流

Tetsujin nito ryu Kenjutsu 鉄人二刀流

Ono-ha itto ryu Kenjutsu 小野派一刀流

Sekiguchi ryu Iaijutsu 関口流

Sekiguchi ryu Battojutsu 関口流

Shin muso hayashizaki ryu Iaijutsu 神夢想林崎流

Shin nuki ryu Iaijutsu 信抜流

Shindo munen ryu Kenjutsu 神道無念流

Shindo munen ryu Kenjutsu 神道無念流

Shin gyo to ryu Kenjutsu 心形刀流

Shokankenrimanichi ryu Katchu battojutsu 初貫剣理万一流

Shokankenrimanichi ryu Ken jutsu 初貫剣理万一流

Sui o ryu Iai kenho 水鷗流

Taisha ryu Kenjutsu タイ捨流

Tamiya ryu Iaijutsu 田宮流

Tennen rishin ryu Kenjutsu 天然理心流

Tenshin shoden katori shinto ryu Kenjutsu 天真正伝香取神道流

Yagyu shinkage ryu Heiho kenjutsu 柳生新陰流

Alle genoemde namen van de academies (2001) zijn lid van de Nihon Kobudo Kyokai (日本古武道協会; gelieerd aan Nippon Budokan, opgericht in 1964) en/of lid van de Nihon Kobudo Shinkokai (日本古武道)

振興会, opgericht in 1935). Bron: Jiu jitsu Zelfverdediging nr. 6, E-zine for Japanese Traditional Martial Arts and Culture, 2010.

Bu jitsu (martialle kunsten): Ken jitsu (zwaardschermen) en Iai jitsu (zwaardtrekken)

Hier zal ik enkele scholen bespreken: de Shinto ryu kei (Kashima ryu en Katori ryu) en de Nito ryu kei (de tradities), allemaal Ken jitsu scholen. Daarnaast zal ik ook de Iai traditie Muso jikiden eishin ryu laten zien. Het zijn voorbeelden die inzicht geven in het gebruik van de zwaarden.

Kashima shinto ryu & Tenshin shoden katori Shinto ryu

De Kashima shinto ryu is een zeer oude school ten Noordoosten van Tokyo. De tempel schijnt opgericht te zijn in 660 voor onze jaartelling. In de tempel ligt een van de oudste zwaarden, de Kiriha zukuri tachi, een recht zwaard uit de Heian periode. De Kashima

shinto ryu is een zwaardschermschool (Kenjitsu ryu). Links en onder ziet u een techniek waarbij beide een katana hanteren.

De school is zo'n 65 generaties oud en hanteert ook hellebaard, speer en de daisho.

Technieken met een bamboe zwaard omkleed met leer van de Kashima shinden jikishinkage ryu.

五ノ太刀

間を詰められた打太刀は後退し、引に構えなおす。仕太刀は剣を水平にし、敵の顔面につける。

続いて攻撃を誘うように、低い姿勢をとり構える。

次に打太刀が太刀を振りかぶって斬り下してくるのを仕太刀はサッと左前に体を入り身し、太刀を押さえる。

両者、清眼に構える。そのまま距離を詰め、切っ先が交わるところで攻め合う。

切っ先の重なりはそのままに、らちが合わない両者は右前半身から左前半身に体を転換する。

打太刀が太刀をはずし、左足の膝下を右から斬りにいく。仕太刀は下段に刃を合わせて受ける。

狙いどおり相手が正面を斬ってきたので、頭上で受け止める。

体を左前半身に転換しつつ、打太刀の右面を狙って斬りにいく。それを打太刀は右片手に持った太刀で受け止める。

この諸手から片手に変る技は鹿島新當流の特徴だが、ちょうど流派が発生したころに流行した片手打ちに適した打刀の使い方を示唆していて興味深い。

五ノ太刀のポイント

8

取材メモ

木刀は鹿島の直刀
これで形を習練した後、
袋竹刀を使う

鹿島の木刀は上のように直刀である。これは鹿島神宮の宝剣に古代の直刀があることに影響されているらしい。下の袋竹刀は有名な柳生新陰流の袋竹刀に比べて重く、中の竹も細かく割れておらず、鹿の皮で包んだそれは木刀の如き硬さと重量である。木刀に習熟した後には使用する。その後修練を積んで刃引きに進む。

上が直刀型の木刀、下が袋竹刀。柄が8寸全体が3尺なので刃渡り2尺2寸といった長さ。

鍔も鹿の皮で包んだオリジナルなもの。このように分解できる。

片手の太刀を斬り下ろして相手の左足すねをねらって斬りつける。仕太刀は左足を引いて避け、折敷になり剣を中段につける。

Hier worden de technieken met een houten zwaard (witte eik), bokuto, getoond.

Tenhin shoden katori shinto ryu (onder Ritsuke Otake, hoofdmeester Katori ryu):

Katori is gevestigd ten Noordoosten van Tokyo, nabij Kashima en Narita airport. De tempel is opgericht in 642 voor onze jaartelling. Zij beoefenen Ken jitsu (diverse methoden), Iai jitsu, Bo jitsu Naginata jitsu, So jitsu, Jiu jitsu, Shuriken jitsu, Nin jitsu en esoterische praktijken. De school bestaat sinds 1387, nu zo'n 20 generaties.

天真正伝香取神道流

逆手に持つ

すかさず柄を引き上げ、次の動作に備えて後ろ足を引きつける。同時に手は柄に逆手に掛ける。

1

柄当て

前方から、敵が剣を抜いて斬りかかろうとするので、機先を制し、柄に手を掛けた敵の手の甲を柄当てる。

2

逆手から抜刀

スッと抜刀する。刀は逆手に握られ、柄頭でなおも前方の相手を牽制している。この以前から後方の敵の動きも警戒している。

3

逆拔之太刀

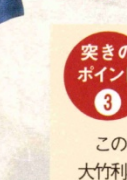
立ち合技刀の姿勢

4

逆手より組みつく

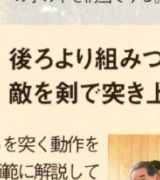
この後ろを突く動作を大竹利典師範に解説していただいた。組みついてくる敵の股ぐらに剣を突き入れそのままこね上げ、敵の急所を切り上げるのである。型は美しいが本来の目的は泥臭いくらいにリアルである。

5

後ろより組みつく

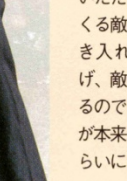
敵を剣で突き上げる

6

後方を突き刺す

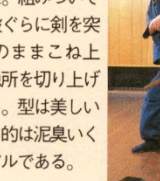
まず逆手に持った刀を後方へ突きこむようにし、さらに諸手に持ち替え、左肩付近に担ぐようにもつくる。自分の後ろから組みつかれた場合の対処である。

7

正面を斬る

そのまま左肩から正面を斬り下げる。前方の敵もこれにより斬り倒される。

8

納刀

「立合技刀」では立つた姿勢から始まっているので納刀も座らずに立つまま行う。

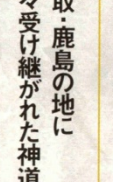
9

突きのポイント

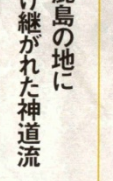
3

歴史と道統

香取・鹿島の太刀を源流とし、室町期に飯篠長威斎を流祖として創始された香取神道流だが、伝承期に応じて流名に若干の差がみられ、現在の「天真正伝香取神道流」に統一されたのは、前十九代宗家の時で、現第二十一代宗家飯篠快貞氏に受け継がれている。昭和三十五年（一九六〇）、飯篠宗家、故林弥右衛門師範、そして今回御協力をいただいた大竹利典師範の三方が、無形文化財に指定されている。特に大竹師範は成田市の自宅に「神武館」を持ち、今も熱心に後進の育成にあたっている。

天真正伝香取神道流の流祖・飯篠長威斎家直。日本兵法中興の祖ともいわれる。

武の神・経津主大神を祭る香取神宮。

天真正伝香取神道流の目録の一部。当流の秘訣が厳密に記されている。（大竹利典氏蔵）

Katori shinto ryu Iai jitsu uitgevoerd met een katana. Ze beoefenen ook Nito.

Nito ryu kei (tradities die de daisho hanteren).

Wie kent Miyamoto Musashi (1584?-1645) niet? Hij is het meest bekend geworden met Nito jitsu, met name de 'Vijf standen'. Daarnaast beoefenen ze ook Kodachi jitsu, de vijf technieken met de wakizashi, ware topklasse.

Miyamoto Musashi is ongetwijfeld de bekendste zwaardvechter van Japan. Het verhaal geschreven door Eiji Yoshikawa is fictief maar erg leuk. In werkelijkheid is er weinig bekend over de levende geschiedenis van Musashi. Hij werd geboren in 1582 of 1584 in Mimasaka, maar mogelijk ook in Harima. Al in zijn jeugd oefende hij met de bokuto (houten zwaard) en leerde waarschijnlijk veel van zijn (pleeg)grootvader, maar hij was

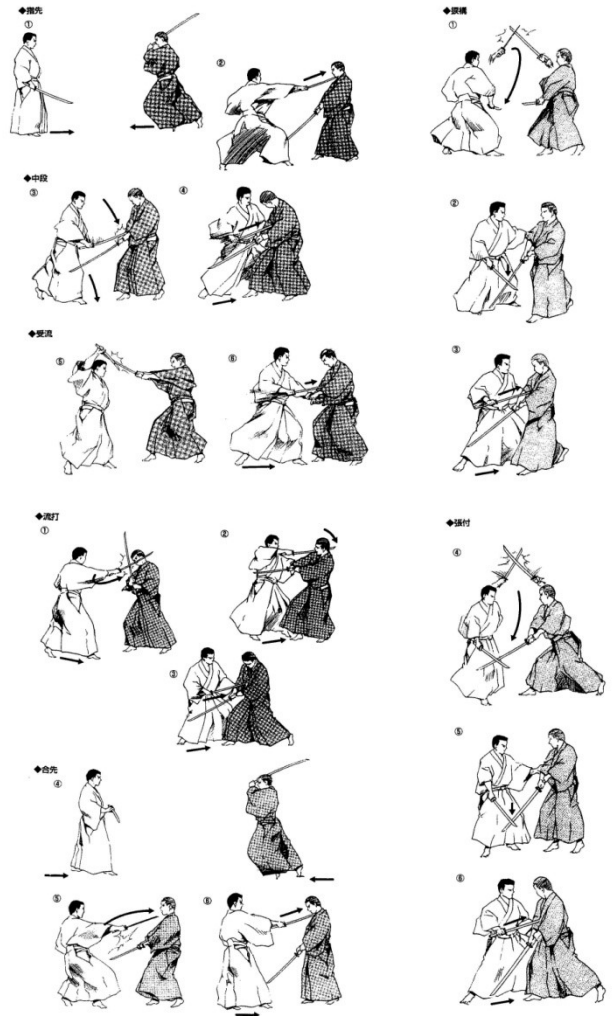
ook een autodidact en waarschijnlijk linkshandig. Zijn eerste duel was tegen Arima Kihei (Shinto ryu). Op zijn 17e vocht hij in de slag bij Sekigahara. Daarna, toen hij rond zijn 21e was, ging hij naar Kyoto om veel duels te hebben en een beroemde was tegen de Yoshioka ryu. In 1611 versloeg hij een beroemde zwaardvechter van de Chujo ryu, Sasaki Kojiro uit Iwakuni. Hij was toen 29. Tussen zijn 13e en 29e vocht hij ongeveer 60 duels en won ze allemaal! In de periode tussen zijn 29e en 57e jaar weten we niets over zijn leven. Toen hij 57 was, kreeg hij werk in Kumamoto van heer Hosokawa Tadatoshi. In die tijd (1641) schreef hij zijn eerste werk: Heiho Sanjugo-kajo (Strategie in vijfendertig artikelen; zie tekst in dit boek). Drie jaar later, op zijn 60e, schreef hij waarschijnlijk (dit is niet zeker) Gorin no sho (Het boek van de vijf ringen) in de Reigando-grot. Het was 1644. Het originele document bestaat niet meer, er zijn alleen nog kopieën over. In veel talen zijn er vertalingen van deze beroemde klassieker. Op zijn 62e levensjaar schreef hij Dokkodo (Het pad van de eenzaamheid), het was 1645 en kort daarna stierf hij.

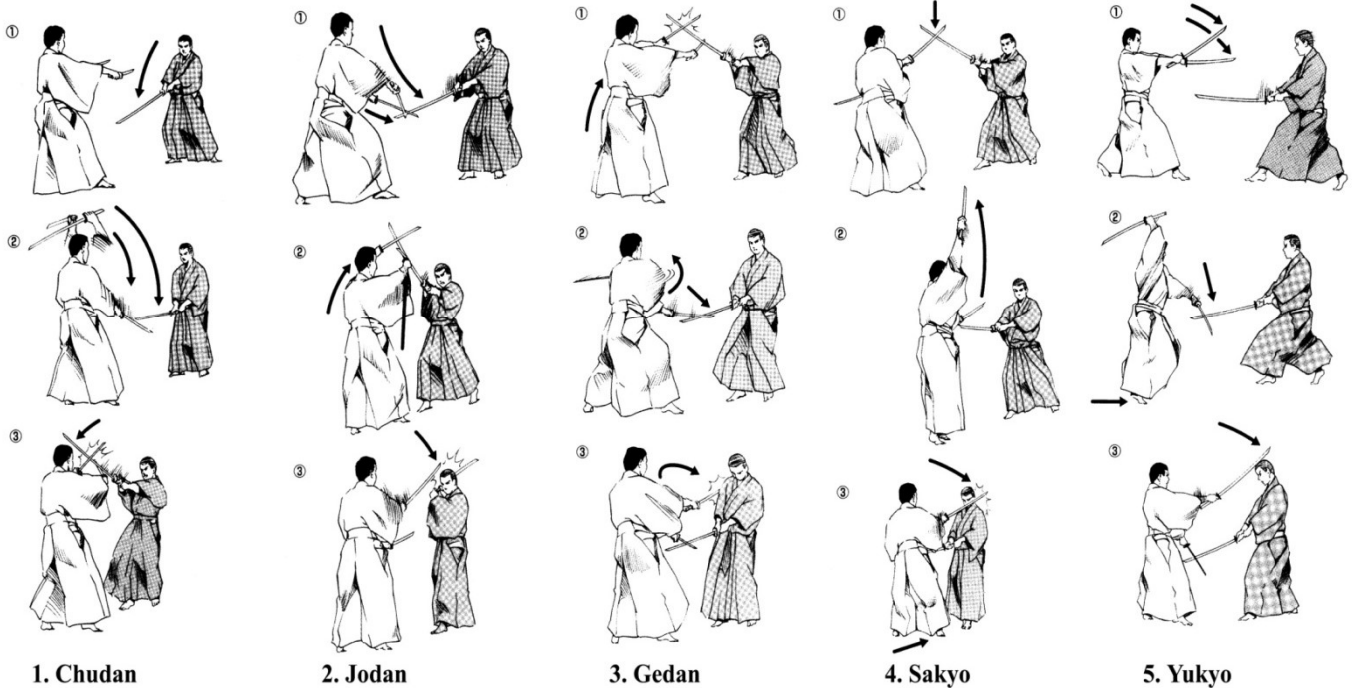
Miyamoto Musashi (selfportrait; Shimada Museum of Fine Art)

Hyoho niten ichi ryu Kodachi jutsu

Copyright 1999 by Konami, Kengi Kenjutsu (2001, Shinkigensha).

兵法二天一流剣術 Hyoho nitenichi ryu Ken jitsu

De 'Vijf standen', de beroemdste zwaardtechnieken in de Ken jitsu tradities.

Nito jitsu met houten zwaarden. Miyamoto Musashi werkte ook met houten zwaarden!

Muso jikiden eishin ryu Iai jitsu

De school werd aan het einde van de 16e eeuw gesticht door Hayashizaki Jinsuke Minamoto no Shigenobu. Het heeft een rijke geschiedenis en is een van de meest beoefende scholen van Iai ter wereld. De naam Musō Jikiden Eishin-ryū vertaalt zich naar "weergaloze, direct overgedragen school van Eishin", waarbij "Eishin" een alternatieve uitspraak is van de naam van de oprichter, Hidenobu.

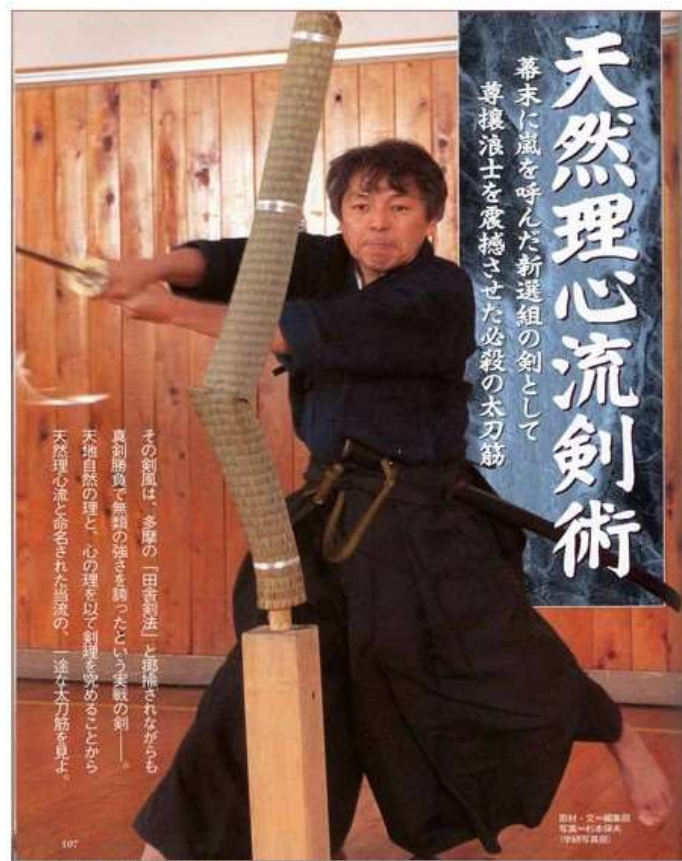
De praktijk omvat solotechnieken (waza), gepaarde patronen (katachi) en testsnijden (tameshigiri) om de juiste lichaamsmechanica, focus en techniek te ontwikkelen. Het is een veeleisende kunst die enorme concentratie en zelfdiscipline vereist en beoefenaars een pad biedt naar fysieke, mentale en spirituele groei.

Haruna Matsuo

Uitvoering van Iai jitsu (Usagi no ken – Haze zwaard).

Nog een tweetal andere toepassingen van de hantering van een katana:

Tennen Rishin Ryu Ken jitsu Tameshi-giri

© Copyright: Nippon no Kenjutsu, 2006, Tokyo: Gakken.

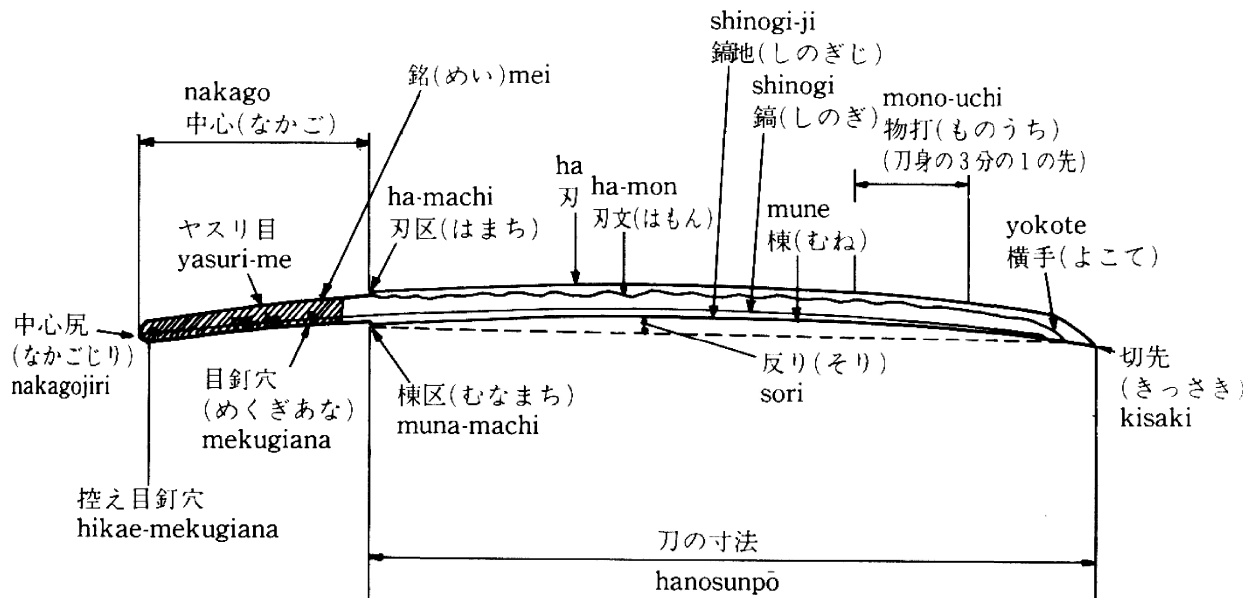

Tameshi-giri en Take-giri met katana.

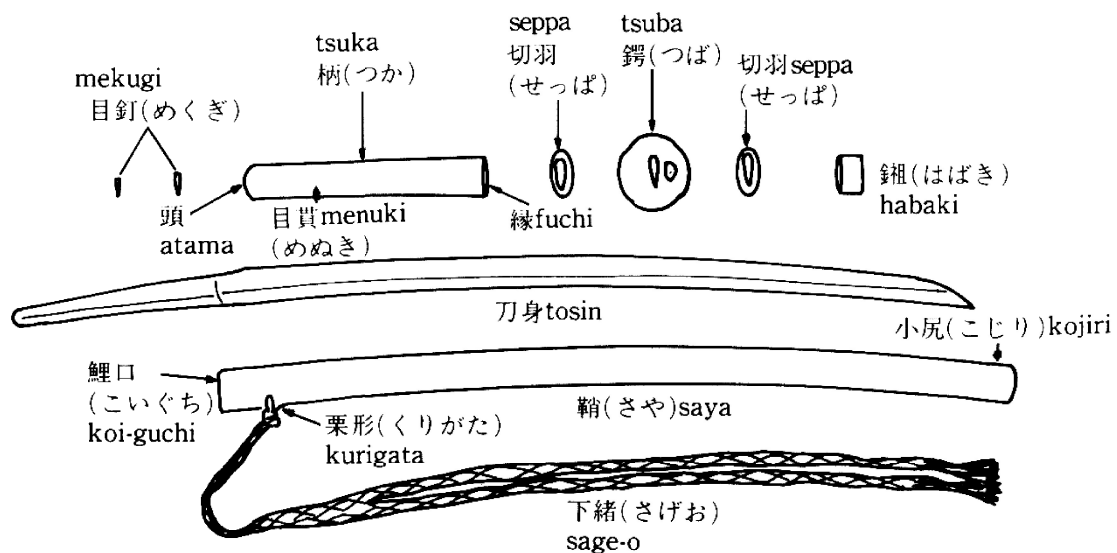
Katana eigenschappen vanuit het perspectief van de samoerai/musha.

Benamingen van het Japanse zwaard:

刀身の呼称(刀身) Blad

打刀拵の呼称(日本刀) Japans zwaard

Maten: 1 bu = 0,3 cm.; 1 sun = 3 cm. en 1 shaku = 30,2 cm.

Een beschrijving van de meest ideale eigenschappen van de katana voor de beoefening van Iai jitsu / Iaido, de kunst van het zwaardtrekken:

De meest passende eigenschappen zijn van persoonlijke aard en het gaat dus lang niet altijd om precieze maten en eigenschappen van een katana. Het mooiste is om een katana op uw eigen constitutie te laten smeden. Tegenwoordig zijn er ook zeer fraaie replica's die na enig zoeken ook bij uw constitutie passen (en zijn natuurlijk veel minder kostbaar).

- ❀ De **lengte van uw/een katana** kan men bepalen door de katana met de rechterhand aan de tsuka vast te grijpen waarbij de hand tegen de tsuba gehouden wordt. Laat het zwaard ontspannen langs het lichaam hangen aan de hand. De punt van de kissaki moet dan net boven het rechter buitenste enkelbot reiken (voor een Iaito idem dito). Dat geldt overigens ook voor de hakama onderzijde (geplisseerde broekrok). Note: Een katana wordt geclassificeerd met een bladlengte van minstens 2 shaku, dat is dus niet uw eigen voorkeurslengte. Voor Iai beoefening varieert de lente van 2 shaku 3 sun – 2 shaku 4,5 sun.
- ❀ Het **gewicht van uw katana** moet in overeenstemming zijn met uw constitutie. Twee mensen met eenzelfde lengte maar lichter of zwaarder in gewicht, wordt het zwaardblad respectievelijk wat lichter of zwaarder. Het gewicht is vaak ruim boven 1 kilogram. Bladdikte, (kasane), breedte van het blad (mihaba) en de breedte bij de basis van het blad (fumbari) moet worden geadviseerd door een expert Iai jitsu shi.
- ❀ De **zwaardpunt** is voor Iai kort of middelmatig lang (ko-kissaki, ± 3 cm. of chu-kissaki, $\pm 4,5$ cm.). Te groot maakt de kans op beschadiging van de mond van de schede, koiguchi, groter.
- ❀ De **kromming van het blad** is van groot belang (sori). De sori wordt standaard gemeten door een rechte lijn te trekken tussen de mune-machi en kissaki. Een goede sori voor Iai is ± 5 bu. De vorm van het blad is gelijk die in de tekening weergegeven, dat heet tori-i-sori, het diepste deel van het blad in het midden.
- ❀ De **lange groef** of hi is een keuze. Ik geef de voorkeur aan één longitudinale groef die tot in de tsuka doorgetrokken is. Bij het snijden met Shomen-uchi (rechte slag naar het hoofd van de tegenstander) hoort met een fluitend geluid. Dit geluid hoor je beter met een hi en kun je de kwaliteit van de uitvoering beter bepalen. De groef geeft de katana een H-profiel en is daardoor sterker.
- ❀ Als je de katana draagt in de band, met het scherp omhoog, dan is de buitenkant sashi-omote. De mekugi is een **bamboe-pen** die iets taps afloopt. De dikste diameter is aan de sashi-omote zijde (buitenzijde). Normalerweise wordt een zwaard juist geleverd. Tip: bij aankoop maak foto's van je katana en bewaar deze.
- ❀ Het **heft van de katana** (tsuka) heeft een lengte van $\pm 24-27$ cm. Meestal/voorkeur heeft twee handbreedten met enige ruimte er tussen (een halve handbreedte). De atama, hoofd van het heft, is in tensho-zukuri (recht einde), maar ik prefereer de

higo-zukuri (een afgerond hoofd). De windsels van het heft (tsuka-maki) zijn in de hineri-maki, een windsel dat kruislings is aangebracht.

- ❀ De **schede van de katana** (saya) is zwart gelakt, glad, van hout en licht in gewicht. De mond (koiguchi) is open. Na veel gebruik kan het zwaard los in de schede liggen, je kunt dan een laagje finer in de mond lijmen voor meer controle. De kojiri kan verstevigd zijn met een gladde dop die tijdens het verwijderen van de katana uit de band (obi) niet mag verstoren.
- ❀ De **stootplaat** (tsuba) moet passend zijn bij uw zwaard. Hoe eenvoudiger hoe beter is een algemeen devies.
- ❀ Het **koord** (sageo) is ook zwart en heeft meestal een lengte van ongeveer 165 cm.
- ❀ Deze eigenschappen komen veel overeen met een wakizashi, een korte uitvoering van de katana. Algemeen: hoe eenvoudiger de stijl, hoe beter.

Literatuur en bronnen:

- Cleary, T. Code of the Samurai. Boston: Tittle Publishing, 1999.
- Dreager, D. F. Modern Bujutsu & Budo. New York: Weatherhill, 1974.
- Gakken. Nihon no kenjustu, 2006 (9784056040142), © coverpagina lezing.
- Hancock, H.I. & Higashi, K. The Complete Kano Jiu-jitsu (Judo). New York: Dover Publications, 1905.
- Hurst, G.C. Armed Martial Arts of Japan Swordmanship and Archery. New Heaven: Yale University Press, 1998.
- Kodansha. Nihon no Budo. Japan: Kodansha, 1983 (Encyclopedia of Japanese Martial Ways).
- Maebayashi, K. Japanese Martial Arts through the Ages (in Nipponia, 10, 1999). Tokyo: Heibonsha, 1999.
- Nakajima, M & Nakajima, S. Bugei Ju-Happan. Tokyo: Sugiyama Publishing CO, 1983.
- Nihon Kobudo Shinkokai, 2000, Ryu gi kaisetsu sho (Academic ceremony explanation book), 2000, Tokyo, Japan). Nippon Budokan. Budo. Tokyo: Nippon Budokan, undated.
- Nitobe, I. Bushido, The Soul of Japan. Rutland: Charles E. Tuttle Co., 1982.
- Sterke, M. W.J.M. Het boek van de drie cirkels. Tilburg: Umekyokai Stichting, 2024.
- Sterke, M. W.J.M. Shin Tai Ryu Bu jitsu Tai jitsu (20 volumes). Tilburg: Shin Tai Ryu, 1994.
- Stevens, J. Abundant peace. Boston: Shambhala, 1987.
- Tomoyuki, Y. Nihon no kobudo (Japanese old martial arts): Tokyo, Japan, 2001.
- Warner, G. & Dreager, D.F. Japanese swordmanship, technique and practice. New York: Weatherhill, 1982.
- Watanabe T. Shinkage-ryu Sword techniques. Tokyo: Sugawara & Japan Publications, 1993
- Watatani K. and Yamada T. Bugei Ryuha Daijiten (Encyclopedia of Japanese Martial Arts Traditions) Tokyo: Tokyo Koppo Shuppanbu, 1979.
- Wilson, W.S. The Life-Giving Sword. Tokyo: Kodansha International, 2003.

Dank voor uw aandacht,
Mark W.J.M. Sterke